

Naš praznik.

Štiri cerkvene praznike smo si Orli izbrali za svoje. Ti prazniki so simboli (znaki) našega stremljenja. Naši nebeški zaščitniki so poosebljeni vzori onih čednosti, katere so vnela naša mlada srca, da smo vstopili v orlovске vrste.

Sv. Alojzij (21. jun.) nam je simbol neomadeževanega življenja. Neomadeževanost daje mladosti naši najlepši čar; dokler traja v duši, vse dotlej traja mladost. Mladost se ne računa po letih od rojstva, ampak po letih čistega življenja. Sv. Jožef (19. marca) je vzor katoliškega moštva, h kateremu se hočemo vzgojiti med Orli. Brezmadežna (8. dec. in 8. sept. njeno rojstvo) je simbol onih najlepših čednosti, ki morejo krasiti žensko dušo, in ki s toploto napolnijo mlado moško srce; njen dan je praznik krščanskih viteзов, med katerimi moramo biti Orli v prvih vrstah.

Vzori, ki so nas potegnili v orlovsko organizacijo, ki so in nam ostanejo sveti vse dni, tudi ko bo že pod sivolaso glavo utripalo še vedno mlado srce, ti vzori nam ob naših praznikih stopijo živo pred oči v podobi resničnih zgodovinskih oseb. Za njimi stopamo veseli proti visokim ciljem.

Ako razumemo in doživimo ta pomen naših praznikov — se jih bomo veselili z istim srečno-razburjenim drhtenjem, kakor pričakujemo večjo javno prireditev, na kateri igramo važno vlogo pred očmi vse javnosti, ki nas ali ljubi, ali pa kritikuje. V zavesti, da s ponosom more v javnosti pokazati in zastopati orlovске vzore — saj nima nobena druga organizacija lepših in trajnejših — obhaja Orel svoj viteški praznik prav tako navdušeno kot katerikoli drugi javni nastop. Orlovski praznik je za vsak odsek istega pomena kakor pa javna telovadba ali pa akademija — med odseki mora tudi v tem, kakor v tehničnem in organizatoričnem delu vladati plemenita tekma. Mislim, da vsak pravi Orel to razume.

Praznik Orlov-vitezov je pred durmi. Vitez občuduje, kar vidi velikega, junškega, neustrašenega. To mu je vzor, za tem stremi. Naš praznik nam kaže Brezmadežno v zmagovitem boju s staro kačo, kateri glavo stré. — V boj zoper kačo, ki skuša otrovati tebe in tvoje ljudstvo!

Vitez ljubi, kar je lepega, nežnega, ljubeznivega. V vsem brezmejnem stvarstvu božjem ni lepšega, nežnejšega, ljubezni-

vejšega, kot je deviška Mati — njej posve-
čena naj bo mlada ljubezen naša.

Vitez služi zvesto vzvišenim vzorom
svojim — naš praznik nam kaže Kraljico

in Gospo, vredno zvestobe in službe naj-
boljših vitezov.

Orli-vitezi, svoj praznik slavimo tako,
da svoje občudovanje, ljubezen in službo
svojo poklonimo Brezmadežni, ki nam je

najbolj vzvišen simbol našega resnega
stremljenja.*)

*) Bratske odseke opozarjamo, da slovesno
praznujejo orlovski praznik Marijinega brezmadež-
nega spočetja dne 8. dec. Glej tozadevno § 132
Poslovnika. — Uredništvo.

Občni zbor O. P.

(Konec).

Iz poročila br. tajnika posnemamo samo najbolj bistvene točke:

Pisarna se je tekom leta izpopolnila, tako da sedaj redno posluje. Zaposlene so štiri pisarniške moči, od katerih ena dela samo popoldan. Radi premajhnih prostorov se delo predsedstva in odborov ni moglo nemoteno razvijati. Zato se bosta preuredili dve novi sobi, poleg tega pa se bo preselila Društvena nabavna zadruga, tako da bodo za Podzvezo tri nove sobe na razpolago. — Vložni zapisnik izkazuje 7012 zaporednih števil, pri čemer so vpisani odgovori na dopise pod številko dopisa (okrog 3000), okrožnice so štele posebej (8020). — Predsedstvenih sej je bilo v preteklem poslovnem letu 70, Podzvezna sveta 2 in 5 anket. — Mesečnih statistik so odposlali odseki 89%, terjatev zanje 420, srenjskih statistik je bilo doposlanih 47%, letnih 90 %. — Podzveza je razdeljena na 23 okrožij, 60 srenj, ki obsegajo 237 odsekov. Tekom leta je bilo na novo ustanovljenih 28 odsekov, 11 odsekov vsled nedelavnosti črtanih, prirastek torej 17. Število članstva je narastlo za 504. Rednih članov in starešin je 64%, podpornih, častnih in ustanovnih članov 36%. Od rednih članov je telovadcev 69%, netelovadcev 31%. Po poklicu je kmetskega članstva 48%, delavskega 15·50%, obrtnega in trgovskega 20%, inteligenčnega 16·50%. Od starešin

pa je kmetskega stanu 28%, delavskega 29%, obrtnega in trgovskega 22%, inteligenčnega 21%. Skupno torej kmetskega članstva 43%, delavskega, obrtnega in trgovskega 40·10% in inteligenčnega 16·90%. Pri dramatiki v izobraževalnih društvih sodeluje 82% Orlov in 18% neorlov. — Popolnih krojev je bilo po statistiki 1. jan. l. l. — 1522, ki pa so tekom leta znatno narastli!

Po poročilih o Mladosti, Orliču, Centralni čebelici, Stadionu in Društveni nabavni zadrugi je poročal br. predsednik, katerega referat smo večjidel priobčili v zadnji številki Mladosti.

Nato je poročal še revizor br. Torkar, ki je predlagal občnemu zboru absolutorij s pohvalo, kar je bilo sprejeto.

Po izvršenih poročilih so se vršile volitve predsedstva, razsodišča in preglednikov. Pri vseh treh volitvah je bila predlagana po ena lista, ki je bila izvoljena. Po volitvah se je izvoljeno predsedstvo takoj sešlo k seji. Za predsednika je bil izvoljen dr. Joža Basaj, za podpredsednika dr. Gregorij Rožman, za načelnika Jože Hvale, za tajnika Anton Zorn, za blagajnika Jože Lekan.

Pri popoldanskem zborovanju se je obnavljalo o več samostojnih predlogih. Sprejeti predlogi so se naznanili odsekom potom redne okrožnice.

○○○○○○

Srenjske organizatorične tekme.

Najslabši člani organizacije so tisti, ki organizacije ne poznajo. Z organizacijo in v njej živeti ne morejo, če ne poznajo njenih načel, njenega ustroja. Nevednost je vsake dobre stvari najhujši sovražnik.

Orlovska organizacija ne potrebuje članov, ki ne poznajo orlovstva, njega načel in njega ustroja. Zato so se z lanskim letom prvič vpeljale organizatorične tekme, pri katerih so posamezni odseki med seboj tekmovali v znanju Zlate knjige, ki podaja orlovska načela, Poslovnika, ki vsebuje orlovsko upravo, v petju ter disciplini, ki se je merila po prisotnosti članov in odsekov. Tekme so se v splošnem dobro obnesle.

Letošnje leto ostanemo v splošnem pri istem načrtu, le obseg posameznih predmetov se bo nekoliko razširil in kot predmet se bo pridejala deklamacija ene izmed pesmi, ki bodo še določene, kot prostovoljen predmet pa tudi govor (v smislu sklepa občnega zbora O. P.).

Disciplina se bo razredovala znatno strože kot lansko leto in se bo dopustilo samo gotovo število odstotkov opravičene odsotnosti. V delavskih krajih, kjer se dela tudi ob nedeljah, se bodo za opravičene odstotke vršile naknadne tekme.

Iz Zlate knjige se bo tekmovalo: vsa vprašanja iz letošnjega Koledarčka, (ki so ista kot lansko leto), ter poglavje o resnicoljubnosti, to pa precej prav radi tega, ker smo — primerjaje lanske mesečne in letne statistike — žal morali ugotoviti, da podatki o članstvu niso povsod vedno resnični in da tajniki v mesečni statistiki marsikje število rednih članov in starešin iz zelo razumljivih vzrokov zmanjšajo. To je neke vrste nepoštenost, ki je vse preje kot pa orlovska. Vsaka laž je grda, najgrša pa

takrat, kadar laže kdo v imenu organizacije, v imenu cele skupine. Medsebojno življenje, ki obstoji na laži, se venomer zastruplja in kali.

Iz Poslovnika je predsedstvo določilo naslednje paragrafe: 1, 2, 3, 7, 8, 9, 17, 29, 46, 48, 73, 74, 84, 86, 87, 88, 89, 93, 94, 112, 117, 118, 125, 129, 131, 137, 139, 141, 144, 160, 167, 278. To je 13 lanskih paragrafov in 19 novih.

Iz pesmarice so se določile samo tri pesmi, ker se je na katoliškem shodu pokazalo, da v skupnem petju le zelo, zelo počasi napredujemo. Določene tri pesmi so: Orlovska himna, Mi smo Orli in Dok je nama, ki se morajo peti v zboru in ko-

rakoma. Poleg tega pa mora vsakdo znati te tri pesmi tudi deklamirati s pravilnim poudarkom in razumevanjem. Končno mora tudi vsakdo znati na pamet povedati prvo kitico državne himne: Pravde Bog.

Deklamacije in govori, kakor tudi način izpraševanja in razredovanja se še določijo.

Odseke opozarjamo, naj tvarino takoj primerno razdele na posamezne mesece, da bodo meseca marca, ko se bodo tekme vršile, pripravljeni. Na vsakem fantovskem sestanku nekaj Zlate knjige, nekaj Poslovnika in vse tri pesmi! Poleg tega naj člani tudi doma večkrat pogledajo v Zlato knjigo in Poslovnik. — Bog živi!

O

A. Boštele:

Taki smo mi!

V nas plapola
požar do neba,
v nas vre kri
mladih dni!

Naše roké
so jekla vezi
in naše oči
so kot strelic ostrina,
kot neba sinjina,
čar kresne noči —
taki smo mi!

V goré se zarijemo,
skale razmaknemo,
reke prebrodimo,
morja prejadramo
in zemlje obod
se trese pod težo korakov.

Taki smo mi,
ki v srcu kipi
nam sila življenja!

A v duši na dnu
prežijo temne moči,
sfinge Egipta,
nemi vprašaji,
rjoveči šakali!
Ce se prebudé,
na dan pridrvé,
o, to bo gorje!

Ves gnev, vso bolešt,
stisnemo v pest! —
Saj junak pač živi
zato, da trpi,
da smeh igra mu v očeh,
četudi srce krvavi.

A naj se za nas
nikdo ne boji,
saj plamen ljubezni
nam v dušah gori!

Vse drugo
zastara in zgine,
ljubezen nikoli ne mine!

Taki smo mi!

Gradimo društvene domove!

Obrtnik, ki hoče delati, mora imeti delavnico. Vsako društvo mora imeti prostore, kjer se člani shajajo: društvene prostore. Tudi Orel rabi svoje gnezdo, rabi svoje društvene prostore.

Mnogokje smo hoteli že ustanoviti Orla, pa so nam rekli: Ni mogoče, nimamo nobenega pripravnega prostora. Marsikje smo že ustanovili Orla, ki je zaspal; pa so se nam opravičevali: „Ni bilo mogoče delati; nobenega prostora nismo imeli, da se shajamo na fantovske večere, da skupaj telovadimo“.

Tisti, ki ima priliko spoznavati življenje orlovske organizacije, dobro ve, kako važno vlogo igrajo društveni prostori, kakšnega pomena je za faro, za izobraževalno delo v njej društveni dom. Res je, ni vse odvisno od društvenega doma; toda gotovo je, da je to eden najvažnejših pogojev za uspešno in trajno delo.

Ker je društveni dom za uspešno delo takega pomena, zato mora biti naše geslo, kakor smo ga zgoraj napisali: „Gradimo društvene domove!“

Da, društveni dom je treba graditi. Društveni domovi ne rastejo sami kakor gobe; treba jih je graditi v potu obraza in z žulji rok, z vztrajnim in požrtvovalnim delom. Toda tudi tega še ni zadosti, ker drugače bi se marsikje fantje vzeli skupaj in bi rekli: „Pljunimo si v dlan in ne bomo prej nehali, dokler ne zgradimo lastnega doma!“ Poleg dela je treba tudi — denarja, mnogo denarja.

Že slišim, kako tu marsikdo od Vas vzdihne in ga obide malodušnost: „Da — da — vse bi bilo; delali bi že, delali, pa magari do krvavih žuljev; toda denarja nimamo!“ — Bratje Orli, le nič malodušnosti! Močna volja čudeže dela kakor močna vera. Če imate močno voljo, boste tudi denar mogli in znali dobiti, ali pa vsaj stvari, ki Vam denar nadomestijo.

Le ne zmajujte neverno z glavo! Ako imate resno voljo graditi dom, pa Vam povem, kako pridete do denarja, ki je potreben za dom, in do materiala, s katerim gradite dom.

Ako gradite dom, bo ta dom za celo faro ali za celo občino. Ne le Orel bo imel v domu svoje gnezdo; notri bodo tudi razna društva in odseki kot izobraževalno društvo, pevski zbor, knjižnica, godba, dramatični odsek i. t. d.; notri bodo tudi lahko stanovske organizacije kot je kmetiška zveza, delavska zveza, stanovske zadruge obrtnikov; notri bodo lahko gospo-

darske organizacije kot so zadruga, kmetiška podružnica in njih občni zbori; notri bodo dobrodelnice organizacije; notri bodo lahko razni shodi in zborovanja. Mnogo stvari sem našel, kaj bo vse v domu, pa to še daleč ni vse. Jasno je torej, da društveni dom ne bo samo za Orla, ampak za celo faro. In ker je za celo faro, ker se bodo vsi farmani ob eni ali drugi priliki kot člani ene ali druge organizacije zbirali v domu, zato morajo vsi farmani pomagati dom graditi. In to je, na kar sem Vas hotel pripeljati: ker bo dom vsem farmanom služil, so ga vsi dolžni graditi. Da pa ga bodo vsi gradili, da bodo vsi pomagali, vsi prispevali, je treba, da jih nekdo organizira za skupno delo, da nekdo zbira prispevke farmanov za dom. In tisti, ki je poklican, da vodi in organizira to delo in to zbiranje prispevkov, to ste Vi, Orli. Vi ste najbolj zainteresirani na tem, da se dom zgradi; zato morate Vi začeti; Vi morate dati dober vzgled; Vi morate delati in vabiti druge; Vi morate zbirati od farmanov zlasti od posestnikov denar in material.

In ker smo že baš pri zbirkah, Vas opozorim na tole. Prvo. Obiščite vse posestnike brez razlike mišljenja! Vsakega naprosimo, vsakemu dajmo priliko, da prispeva. Drugo. Zbirajmo prispevke v naturi; zbirajmo material: les, kamenje, pesek, apno, deske, opeko, poljske pridelke i. t. d. Ljudje v denarju neradi dajo, malo dajo in to težko dajo, v naturi material, pridelke in drugo pa radi dajo, več dajo in lažje dajo. To Vam govorim iz skušnje ne samo svoje, ampak iz skušnje mnogih, ki so imeli s tem opravka in so mi to povedali. Pravijo, da na prošnji svet stoji. Zakaj pa bi društvenega doma ne mogli postaviti na prošnjo, na zbiranje prispevkov od vseh farmanov.

Seveda to delo ni lahko, še manj prijetno, najmanj pa hvaležno. — Ni lahko graditi podjetje, kakor je društveni dom z ljudskim delom in z ljudskimi prispevki. Vsak ima že s svojim poklicem in s svojim gospodarstvom skrbi in opravkov čez glavo. Sedaj pa zahtevajo še žrtve, delo ali material za skupnost, za društveni dom. Res, to ni lahka naloga. In zdi se mi, da so edino mladi, močni, vztrajni, navdušeni fantje, kakor so Orli poklicani, da vodijo tako delo, da svoje navdušenje prenesejo na druge, da s svojo požrtvovalnostjo potegnejo za sabo vse, ki so dobre volje. —

Ni prijetno, nabirati prispevke, prosjati zanje in mnogokrat celo dobiti za odgovor grobo besedo, ko bi človek pričakoval več zmisla za skupnost in za izobrazbo. Ni prijetno, da mora človek povsod šele razlagati, kaj je društveni dom in zakaj je potreben, kaj so društva in čemu so neobhodna. Tolaži in vzpodbuja naj Vas pri tem delu zavest, da delate za dobro stvar, za skupno stvar, za izobrazbo in napredek ljudstva ter za ugled fare. Zavedajte se, da vršite misijonsko delo na kulturnem polju, da s svojim razlaganjem pridobivate za kulturno njivo ljudi, ki ste jih prej šteli za trdino.

Na hvaležnost pri tem delu ne računajte. Nasprotno, opasite se s potrpljenjem in neodjenljivostjo, ker bo treba marsikateri grenki očitek, marsikatero pikro opasko preslišati, potlačiti pravično nevoljo in srd, ki se nehoti vzdigne v človeku. Kdor za javnost dela, mora imeti debelo kožo. Tako kožo, da se je zbadljive in pikre pšice sebičnežev, nevoščljivcev ne primejo.

Vem, da imate pripravljenih celo vrsto ugovorov. „Pri nas ljudje nimajo zmisla za tako stvar. Pri nas so ljudje siromašni. Imamo veliko nasprotnikov. Ni pripravnega prostora i. t. d., i. t. d.“ Vse to ne drži, ker sem Vam zgoraj povedal neizpodbitno resnico, da močna volja čudeže dela. Če ni zmisla med ljudmi, ga je treba ustvariti. Ustvarili ga boste z delom. Saj veste, kako je v vojni artilerija najprej napad pripravila. Pripravite napad tudi Vi. Posvetujte se najprej v ožjem krogu mož in fantov, tako da bo najprej v tem ožjem krogu ta zavest potrebe društvenega doma živa. To bo kvas, to bo jedro. Vsak mora potem prepričati o tem svoje domače, če je sposobnejši, tudi svoje sosede. Da bo stalni štab, ki bo vodil priprave, in da bo delo šlo po načrtu, izvolite prav kmalu pripravljalni odbor za društveni dom.

Tudi izgovor glede revščine ne drži. Izračunajte enkrat, koliko potroši Vaša fara na alkohol. Saj ima vsaka občina te podatke. Potem boste videli, da so potrebe za društveni dom strašna malenkost proti temu, kar se na leto zapije. Društveni domovi pa niso samo za eno leto, ampak so za rodove. In čim bolj so ljudje revni, tem bolj so ljudje potrebni izobrazbe, za izobrazbo pa društvenega doma. Če bodo izobraženi, potem je gotovo, da si bodo znali tudi gospodarsko pomagati, si bodo znali urediti in izboljšati svoje gospodarstvo.

Da to, kar pišem, niso samo prazne besede, evo Vam dokaza. V zadnjih treh letih se je zgradilo v Sloveniji več nego

20 društvenih domov. In pri gradbi se je v veliki meri postopalo tako, kakor sem Vam jaz zgoraj razlagal, da je namreč ljudstvo z ljudskim delom in s prispevki samo gradilo dom.

Gotovo je, da je na ta način zgrajen dom več vreden, da ga ljudje znajo bolj ceniti. Ako so dom gradili z lastnim delom, z lastno požrtvovalnostjo, potem se zavedajo, da je to skupna last vseh. Vsak obiskuje dom z veseljem, ker ve, da hodi v svojo, ne pa v tujo hišo. Tak dom je potem ponos fare.

Se eno. Marsikje mislijo, če gradijo dom, da je treba sezidati od temelja obsežno, visoko zgradbo kot kako palačo. Dobro je, kjer toliko premorejo. Prav nič pa ne škoduje za začetek malo skromnosti.

Če ni mogoče dobiti sredstev za palačo, pa se zadovoljimo s čim manjšim, vsaj toliko, da bomo za začetek imeli društveno sobo in malo dvorano za prireditve in shode. Poznam kraj, kjer so nad hlevom zgradili dvorano, lepo in prostorno, tako da prav dobro služi.

Naj navedem nekaj iz pisma, ki sem ga nedavno pisal nekemu odseku, ki ni imel drugega prostora kot malo sobo g. kaplana.

„Zadeve gotovo ne izpustite iz vidika. Kar se mogoče danes ne da izvesti, se bo pa dalo čez teden, čez mesec ali še več, ko se morebiti razmere zasučejo ugodneje. Med tem časom pa lahko naskok vsestransko pripravite. 1. Med ljudi mora polagoma pronikati prepričanje, da je izobraževalni dom neobhoden, da je sramota za faro, ker ga še ni in da je sramota za vse tiste, ki bi lahko na en ali drug način k temu pripomogli, pa še niso nič storili, nič žrtvovali. Porabite za utrjevanje tega prepričanja vsako priliko, zlasti razgovore z možmi in fanti. Apelirati na ponos fare tudi nekaj zaleže. Kakor šola, če ne še bolj je potreben izobraževalni dom. — 2. Da bo poleg Vas še par drugih, ki jim bo izobraževalni dom srčna zadeva, ustanovite ozir. sestavite „Pripravljalni odbor za društveni dom“, ki naj tudi predvsem idealno vpliva, da se utrdi prepričanje o potrebi doma, začne pa naj tudi že s praktičnimi pripravami. Odbor naj začne zbirati fond za dom, zlasti pa material za dom. Pri tem pripomnim, da ljudje v denarju neradi dajo, težko dajo in malo dajo, dočim je prav nasprotno z njihovo darežljivostjo pri dajatvah „in natura“: les, pripelki, pesek, kamenje, deske, apno, delo, vožnja i. t. d. To tiči v krvi še od tlake in desetine in če gre za tako ko-

ristno stvar, zakaj se ne bi poslužili tega, in v takem odboru organizirali in razvili vztrajnega, širokega, če hočete brezobzirnega prosjačenja za dom. Pa boste kmalu imeli materijala in mogoče še skromen fond zraven. Udar na udar, pa pade najmočnejši

hrast. Kamen h kamnu, tram k tramu, pa boste kmalu imeli dovolj. Mislim, da je najbolje ta pripravljani odbor osnovati iz mlajših mož in fantov, ki so korajžni in vztrajni, mogoče kar pri orlovskem odseku.“

Bog živi!

Dr. Ivan Pregelj.

Virago victrix.

Povest iz naših dni.

Virgo militans.*)

Ves teden je Jerajeva Ana zastonj oprezovala Pavleta in iskala prilike, da bi izvedla svoj lahkomišelni in hudobni načrt, katerega je bila zasnovala z romantično domišljijo ženske, a tudi preračunjeno kakor redkokateri moški. Da, Ana Jerajeva je znala misliti. A mislila je samo iz žaljenega samoljubja in ne iz pameti. Pamet bi ji morala razodeti, česar ji ni znala slepa strast, da so namreč še ljudje, ki verujejo v sveto in dobro, da so ljudje, ki vestno in zvesto stoje za to, kar so obljubili. Dasi je dobro poznala Pavletovo slabost, je začela, ko Pavleta le ni bilo na izpregled, dvomiti, ali je res tolik slabič, da se bo dal preplehtati. Tudi se ji je usiljevala misel, da je morda Pavle izvedel za njen pogovor s Cirilom. V teh dvomih je sklenila stvar pospešiti. Dogovorila je s Cirilom in nekaterimi drugimi fanti, ki so ji bili vdani, domačo veselico za nedeljo, ki je bila zadnja pred praznikom, ko se je imel vršiti orlovski tabor na Brezjah. Dogovorili so se, da najamejo godca. Da bi stvar bila še slovesnejša, so sklenili vabiti z lepakom in vabili. Lepak je oskrbel z rdečim in modrim svinčnikom Ciril, vabila je napisala Ana: „Vaše blagorodje. Uljudno se vabite na domačo veselico dne 12 avg. v prostorih gostilne pri Jeraju. Godba, šaljiva pošta, prosta zabava, dekliški bazar, ples. Spoštovanjem. Veseliški odbor.“ Samo navidez je razposlala Ana nekaj teh vabil na lastne stroške. Namen ji je bil, neprisiljeno privabiti Pavleta. Zato je napisala na Pavletovo vabilo še pripis izredne prijaznosti. „Kje hodiš, kje rajšaš, da nič več Te ni? Pridi gotovo! Čakala bom samo natel!! Ana.“

Nedelja je prišla. Nestrpno je čakala deklica. Bilo je že po šestih zvečer, gostilna je že živela večerno veselje. Hrup plesočih je postajal trpek, harmonika se je široko-ustila v samih hitrih. Ana je slonela na hišnih vratih in si grizla prste. Komaj je

čula ljubeznivosti, ki jih je šepetnil na nje-no uho ta ali oni gost. Tedaj je planila.

„Čakaš?“ je dejal nekdo posmehljivo za njo. Ozrla se je. Bil je Ciril. „Čakaš,“ se je skoraj očitno rogal. „Pavleta pa ni.“

„Pride,“ je rekla bridko.

„Ali pa ne,“ se je smejal.

Spačila se je. Fant pa je menil:

„Glej, še skriti ne moreš, kako te to jezi. Anica, kaj če si me malo potegnila, pa je vse, kar si o praporu govorila, le pretveza, da bi jaz ne videl, kam tvoja ljubeznivost drži.“

„Pa veruj svoje,“ je odvrnila Ana bridko in obrnila fantu ledja. Tedaj je zaklical Ciril.

„No, zdaj bomo vsaj videli, če se še smejaš znaš. Lej ga, Pavleta, že gre.“

„Gre?“ je oživila deklica in živo pri-jela Cirila za roko. „Vidiš, vedela sem, da pride.“

„Sprejmi ga po vrednosti, je menil pi-kro fant in odmaknil roko. „Lahko noč.“

„Kaj ti pojdeš?“

„V napoti ne maram biti.“

„Jurček si.“

„Ne, včeraj in danes, Ciril.“

„Pa vsaj vrni se!“

„Bom videl.“

Ciril je šel, se srečal s Pavletom, ki je prihajal po cesti in izmenjal nekaj navidezno prijaznih besed. Pavle pa je prišel pred Jeraja. Ana mu je viharo stopila naproti . . .

* * *

Ura je šla že v polnoč. Ana in Pavle sta sedela v mali sobici. V sosedni večji je še zdaj pa zdaj zakrutila harmonika med pijano pesem opitih gostov. Previdno je pletla zavodnica svojo mrežo okoli razboljene in razdražene Pavletove duše, katero je bila prevzela pijača, pa še izzivalno, a sladko koketiranje domače hčerke. Zdaj mu je bila postregla s črno kavo, katero mu je nabriznila s konjakom. Nudila mu je piškotov. Ko sta bila za hip sama, je vedela še drugo sladkost. „Komu tega?“ je vzela piškot v usta. „Meni,“ je rekel Pavle. „Vsakemu

*) Devica v boju.

pol; a imam ga že med zobmi, išči kolikor še dobiš.“ In srečni, opijanjeni fant je šel s svojimi ustnicami za vabo med njenimi. Tedaj je vedela, da je njen.

„Ti,“ je rekla trenutno resno, „ko pojedete na Brezje, bi se Vam rada pridružila.“

„Daj se srček, daj,“ je bil vesel.

„Ah, je vzdihnila deklica, „tako sem nocoj srečna.“

Izvekla je od nekod pisano živ svilnat trak v slovenskih barvah in ga kakor igraje ovijala fantu krog komolca in žgoleda:

„Da bi ga nooosil faantič moj . . .“

Saj ga bo, če ga daš,“ je dejal veselo Pavle.

„Nosil? Na klobuku? Tepček. Pesem je pesem,“ hihotala. Nenadoma je pogledala živo.

„Pač! Nekje bi ga lahko nosil! Na praporu.“

„Ga tudi bom,“ je velel Pavle, ne da je že premislil, ali sme tako poniževati svetinjo orlovske družine.

„Res, ali res, Pavle?“

„Res, Anica,“ je bil še vneteji Pavle.

„Saj ti ne bodo pustili,“ je rekla Ana.

„Pripnem ga skrivaj. Le ti in jaz bova vedela.“

„Pojdi no, pri vas je za vsak posel po troje ljudi. Saj ti gotovo še povedali niso, kje hranijo prapor.“

„To si smešna. Seveda so. Saj imam še sam ključ do njega.“

„Ključ, ali ga zapirate?“

„I, seveda.“

„Pa imaš ključ?“

„Tu je.“

„Pojdi no,“ je ogledovala ona ključ. „Ta ključ si prej meni izmaknil. Čakaj! Se mi je zdelo, bom kar štela . . .“

Rožljala je s svojimi ključi, katere je imela liki velika krčmarica navezane na pasu, ki ji je ljubko visel na bokih.

„Nič ti nisem izmaknil. Morda ti ga je kdo drugi, . . .“ je dejal Pavle. „Ali me imaš za tatu?“

„Prej, ko sva plesala, ti si ga, le nič ne taji,“ je igrala deklica. „No, le po pravici povej. Za spomin si ga hotel morda? Saj imaš trak. Zdaj ti ni treba ključa, ki vrh tega še ni od moje kambrice.“

„O, tistega bi pa ukral,“ je zagorel v vinu in strasti Pavle. Tedaj ga je imela. Nič ni videl, da mu je dala ključ, ki je bil njegovemu podoben. Tisti, ki je ščitil prapor — pa ni bil . . .

* * *

S strašnim „mačkom“ se je prebudil pozno v jutro, vstal, se umil in oblekel.

Na tleh je ležal pohojen svilnat Anin trak. Pavle se je nevoljen sklonil ponj in ga skril v predal mize. Zasramoval se je domače dekcle, ki je bila vstopila v sobo. Zmotila se je bila, meneč, da je moral Pavle pač že davno vstati, kakor je bil sicer vaje.

Pavle je šel iz hiše. Sijajno lep dan je bil. Toda njemu se je zdelo soparno in težko. Šel je polagoma nizdol v vas. Sam ni vedel kam. Ko se je zavedel, je stal pred Jerajem.

„Le notri, le notri, ljubi bolnik,“ je planila Ana na vrata. Opoldne je odhajal zdrav domov.

„Zdrav,“ tako je mislil, „in zdaj je spet vse prav.“

A ni bilo prav. Ključ, katerega mu je bila Ana zvečer zamenjala, mu je zdaj sicer očitno vrnila. Prav nič hudega ni slutil, kaj je bila ukrenila med tem . . .

Prišel je domov in se začudil, ko je videl „strica,“ da se nekam nemirno suče okoli njega, giblje z ustnami, kakor bi hotel zdaj zdaj nekaj povedati, pa ne ve, kako.

„No, kaj?“ je vprašal Pavle končno že nevoljen.

„Nič, nič, gospod Pavle, samo mislil sem, mislil,“ je mlel dobrodušni človek.

Pavle je segel v žep in izvlekel goldinar.

„Nate!“ je rekel, meneč, da „stric“ rabi denarja.

Toda „stric“ je zares prestrašeno osupnil, solza mu je orosila oko.

„Tega nisem mislil,“ je jecjal.

„Pa vzemite kar takole,“ je postal Pavle vedrejši.

„Ne, ne, ne,“ je prosil striček.

Tedaj mu je Pavle potisnil goldinar po sili v žep in se glasno smeje oddaljil naglo. Osuplo je strmel starček za njim, zibal z glavo in jeknil nato bolno:

„Kako dober fant je. Pa niti besede nisem rekel, naj se varuje, da mu grozi nesreča.“

Starček je solze požiraje odtakal nekam po lazu. Še ta zadnji čas, ko je dva tedna premišljal, kako bi dovolj dostojno opozoril Pavleta o tem, kar je slišal na sejmu, ni imel toliko govorniškega daru, da bi se bil znal razodeti jasno in odločno . . .

* * *

Zvonilo je delopust pred praznikom. V društvu pri Orlih je vse šumelo, da bi se čim lepše pripravili za naslednji dan na Brezjah.

„Prapor bo treba pripeti,“ je menil Podjamski Janez.

„Seveda, ta bi bila lepa, če bi na prapor pozabili.“ se je zbudil od svojega dela Lokarjev Štefan.

„Kdo ima ključ?“ je vprašal Janez.

„Jaz,“ je rekel Štefan. „Enega pa Pavle.“ Iskal je, a ni našel. Zato je rekel.

„Ali sem ga posejal? No, bo pa Pavle odprl. Tem boljše je zaprto, čim manj je ključev.“

„Pavleta ni tu,“ je trpel Janez, ki je bil že ves iz sebe. „Hudnika, no, naj stopi kdo po Pavleta.“

„Čakaj,“ je viknil tedaj Štefan, „zdi se mi, da je vendar ključ tu. Saj bo menda pravi.“

Šli so v sobo, kjer je bila omara za najdragocenejše premoženje orlov. družine. Tam so našli nekaj Orlic in Jeranovo Ano.

„Po prapor smo prišli,“ je rekel Štefan.

„V Pavletovo pravico sezate,“ se je pošalila deklica. Janez pa je že bil vzel drog za prapor, ki je bil prišlonjen v kotu za omaro. Tedaj je odprl Štefan. Zastrmel je in zgibal z glavo.

„Prapora tukaj ni.“

„Ni? je vprašala Jeranova, „Mora biti.“

„Pa ga ni,“ je skomizgnil Štefan z ramami.

„Hudnika vendar, kak red je to?“ se je oglašil nevoljno Janez.

„Treba je iti po Pavla,“ je rekel mirno Štefan, „ga je že spravil kam drugam. Mor-da se je bal vlage. Kdo gre po Pavleta?“

„Jaz,“ se je oglasila Ana. Srce ji je drgetalo v čudni slutnji. Naglo je izginila. Skoro divjala je k Zalaznikovim. Pod njimi je zdajci nekdo zaklical nadnjo. Iz laz se je bil vzdignil droban starček, ki ga je komaj spoznala, da je Zalaznikov „stric.“

Možiček je skoro pritekel k dekletu in ji jecljaje začel pripovedovati, kar je vedel iz gostilne na sejmu. Dekle je zbledelo in vprašala, ali je Pavle doma. Starec je pri-kimal. Že je drvela Ana navzgor. Zasopla je obstala pred Pavlom, ki je bil stopil iz hiše z milom, zrcalom in brisalko, da bi se obril in očedil za drugi dan. Tedaj je zasopla deklica:

„Pavle, prapora ni.“

„Prapora?“ je vprašal. „Kako, da ga ni?“

„Ni ga,“ je rekla in solze so ji zalile oči. Tedaj je on prebledel in dejal:

„Ana, za božjo ime, našega prapora praviš, da ni?“

„Našega.“

Pavle se domisli norčije pri Jeraju s pisanim trakom in ključem. Temna rdečica mu je zalila obraz.

„Jaz vem, kje je,“ je sopla deklica.

„Ti veš?“

„Jerajeva ga ima.“

„Ni mogoče.“

Sopla je viharo, trpko je strmela Pavletu v obraz.

„Resnica je. Sam veš tako!“

Povedala je, kar je bila izvedela od „strica“. Tedaj je rekel Pavle:

„Ana, kriv sem. Ne izdaj me. Prišežem pa ti da je odslej med menoj in Jerajevo vse končano.“

„Ne to,“ je rekla deklica. „A prapor moramo dobiti nazaj.“

„Ubijem jo, če ga takoj ne vrne, orožnikom naznanim,“ je viknil Pavle. Deklica se je medlo nasmehnila in rekla:

„Čakaj,“ je velela deklica. „Zdi se mi, da imam drugo orožje. Dala bo prapor rada nazaj sama od sebe.“

In že je drvela nizdol in tekla domov. Tam je vzela oni pisemski ovitek in stekla burno k Jeraju.

„Ti,“ je rekla Jeranova pridušeno, „naš prapor nazaj!“

Ona druga je skušala slepomišiti.

„Prapor nazaj,“ je še vedno pridušeno govorila Jeranova, „sicer, Ana, te prisilim.“

„Prisiliš?“

„Ali poznaš to pismo?“ je tedaj izvlekla Jeranova ovitek onega pisma.

„Daj sem,“ je planila Jerajeva.

„Za prapor!“ je velela Jeranova.

Pet minut pozneje je nesla dragoceno blago povito v rdeči ruti proti domu. Brat jo je srečal na pragu. Začudil se je slovesni resnosti njeni:

„Saj je kot kraljica, pa ne kakor Ana, moja sestra . . .“

(Dalje).

•••••

Furlan Tomaž:

Med dalmatinskimi Orli.

V začetku septembra sem odpotoval preko Like v Dalmacijo. Železnica pelje do Gračaca. Od tukaj do Knina vozi 60 km dolgo pot poštini in privatni avtoomnibus, ker liška železnica še ni dograjena.

Lika je prava kraška dežela. Med kamenitimi in popolnoma golimi hribi so

nerodovitna kraška polja. Prebivalci so Hrvati in Srbi. Ko smo se Jugoslovani semkaj doselili iz južne Rusije, so to zemljo posedli samo Hrvati in je bil ta del, posebno primorska Hrvatska, središče hrvatskega življa. Knin je bil prestolica hrvatskih kraljev. Sam sem si ogledal razvaline

kraljevskega gradu nad Kninom, ki so še dobro ohranjene in pričajo o moči hrvatskega kraljestva, kojega tisočletnico praznujejo Hrvati prihodnje leto. Od Knina do Splita vozi še pod Avstrijo zgrajena železnica zopet nad samim kamenjen. Sploh je pa cela Dalmacija enaka. Povsod kamenje, skoraj brez zemlje. Pridelek Dalmacije je vino, oljčno olje in smokve. Gorovja padajo strmo v morje, tako nekako, kakor Krim v ljubljansko barje. To je silno slabo za obalo, ker le težko se prerije železnica skozi hribe do morja. Kraške dežele niso bogate. Tudi Dalmacija ni bogata razen na izvrstnem vinu, ki ga ima mnogo preveč za svoje potrebe. Kljub temu nisem videl niti enega pijanega človeka. Dalmatinec ima sicer vročo kri, ali vino pije zmerno in vedno z vodo mešano.

Ponoči sem prispel v Split, glavno mesto Dalmacije. Ker se ponoči nisem vedel kam obrniti, sem prespal noč v družbi fakinov, na obali. Drugi dan sem si ogledal mesto ter se seznanil z voditelji našega pokreta. Orlovska pisarna je nastanjena v palači rimskega cesarja Dioklecijana, ki je tu preživel svoj penzijon. V Splitu je orlovsko okrožje za dalmatinske odseke. Zelo se trudi za povzdigo orlovstva don Matulić. Primankuje mu pa delavcev v centrali. Split je postal sedaj središče Dalmacije in kot tak bo moral biti tudi v gibanju. Danes to še ni, in baš zato ni, ker nima zadosti izobraženih delavcev za vodstvo tega gibanja. Gotovo bo v najkrajšem času boljše, ker študira mnogo akademikov navdušenih za orlovstvo v Zagrebu in tudi v Ljubljani. Zelo manjka avtoritete, kakršne imamo Slovenci v našem škofu Jegliču. Tako je v Dalmaciji ves katoliški pokret, posebno pa orlovsko gibanje na ramah nekaj idealnih ljudi, ki se trudijo za žive in mrtve, mnogi drugi pa jih samo od strani gledajo, nekateri iz lenobe drugi pa iz neumevanja. Tudi v Dalmaciji bi trebalo katoliškega shoda, da bi se duhovi odločno ločili ali na desno ali na levo. Pa da bi tudi Dalmatinci dobili škofa Jegliča!

Iz Splita sem se odpeljal po morju na jug med seljake. Prva postaja je bila Tučepi. Kakor so nekaj slovenski dijaki potovali in se gostili pri dobrih župnikih, tako sem tudi jaz potrkal na vrata župnišča. Z odprtimi rokami me je sprejel fra. Petar Glavaš, pastir nad tučepskimi ovčami. (V Dalmaciji je don svetni duhovnik, fra pa menih, povečini frančiškan). Vodi omladinsko društvo (izobraževalno) društvo, ki ima tudi orlovski odsek. Imajo lep enonadstropen dom in krasno cerkev. Tri dni sem

vežbal njegove Orle. To je silno razburilo Orjunce, ki so me dvakrat napadli, pa niso imeli dosti sreče. Nadaljnja postaja mojega potovanja je bil starodavni Dubrovnik. Mesto ima podobno zgodovino kot Benetke. Bila je samostojna, zelo bogata trgovska republika. Svojo trgovino je imel Dubrovnik po celem Balkanu kakor Benetke v srednji Evropi. Posebno je trgovina cvetela, ko so cel Balkan zavzeli Turki in so si Dubrovčani znali prisvojiti monopol nad vso trgovino po celem balkanskem delu osmanske države. Na velikih karavanah oslov in mul so prenašali svojo robo čez kraške hribe. Še danes se v Dalmaciji ves tovor prenosil. Voz vidiš jako malo. Republiko je uničil Napoleon. Vendar je že pred njim propadla, ker si je svetovna trgovina poiskala druga pota. Blago iz Orienta ni šlo več preko Benetk in Dubrovnika, ampak preko Antwerpna in Londona. Pa tudi turška država je v svoji notranjosti čisto propadla. Mestu je še do danes ostal njegov sijaj. Znak nekdanjega bogastva. Republiko je načeloval izvoljen knez. Kneževska palača je še prav lepo ohranjena. Dubrovnik je bil zibelka jugoslovanske kulture. Ko so imeli Nemci samo še Meistersängerje, smo imeli v Dalmaciji posebno pa v Dubrovniku pesnike, dramatike, romanopisce in vse druge vrste umetnike. Ko so v Italiji začeli pesniki v italijanskem jeziku, so začeli v Dubrovniku v domačem, ki ga Hrvatje kot Slovenci enako lahko razumemo. Torej se Italijani ne morejo ponašati z nič starejšo kulturo kot Jugoslovani. Dalmatinci so telesno jako lep varod. Bolj visoki, suhi, lepih črnih las in izrazitega obraza. V krvi je gotovo mnogo romanske primesi. Tudi dekleta, ki jim pravijo v Dubrovniku signorina ali pa gospodična, so jako postavna.

Iz Dubrovnika sem se napotil peš v vas Župo. Tukaj sem vežbal z Orli, ki jih vodi zelo agilen idealen brat. Navdušil sem se ob tako idealnem značaju. Popolnoma kmetski fant, brez šol, je organiziral v skrajno indiferentnem selu orlovski odsek, ko se nobenemu drugemu še ni posrečilo organizirati kako društvo. Navdušil se je ob slovenskem orlovstvu in ga je presadil v Dalmacijo. Bil je tudi v Brnu. To je gotovo najjužnejši orlovski odsek v Jugoslaviji. Da bi si zgradili dom, so vzeli v najem njivo in jo zastonj obdelujejo. To je požrtovalnost. Ljudstvo je jako revno. En vzrok revščine je, da oče svoje posestvo razdeli vedno na enake dele tako, da nobeden nič nima. Čuden pojav je tudi, da razsaja jetika, ko vendar živijo v najmišljem morskem podnebjju in pod južnim

solncem. Vendar se kljub tem neprilikam Orli dobro drže. Znali so vse letošnje proste vaje. Najbližji odsek jim je oddaljen 30 km. Tudi tega sem obiskal in učil člane.

Nato sem poromal k slavnim sinjskim Orlom. Sinj je središče zagorske Dalmacije. Ima franjevski samostan in ti franjevci so tudi voditelji Orlov. Sinjski Orli so znameniti že zato, ker so imeli prvo orlovsko društvo. Oni niso bili nikdar odsek, ampak so odseke imeli in jih imajo. Orlovsko življenje je v Sinju res silno. Zgradili so si tak dom, kakor ga prav gotovo nima Jugoslavija. Je dvonadstropen in ni glavna dvorana skoro nič manjša kot Unionska v Ljubljani. Imajo Orli in Orlice in dvoje vrst obojnega naraščaja. Seveda so tudi odrasli pri njih. Vseh skupaj je okoli 180. V Sinju in Šibeniku se lahko nosi orlovski znak, drugje ne, če nočeš imeti kakih pretepov z Orjuno. To pravico so si v Sinju krvavo priborili. Trikrat so bile cele bitke v Sinju in ko so pri zadnji bitki Orli zmagali in v orjunski kavarni dodobra red napravili, so zadobili šele pravico javno nastopiti. Tudi nam so zgled odločnega nastopa. Drugo leto bodo imeli veliko prireditev, ko bodo blagoslovili svoj dom. Lepo bi bilo, ko bi se tudi Slovenci udeležili te prireditve in morda darovali temu junaškemu odseku kako orodje. Slovenci imamo mnogo simpatij

pri njih in glejmo, da si jih obdržimo. Ko bo stekla, into že drugo leto, liška železnica, bomo v enem dnevu doli.

Enako lepo se razvija Orel v Šibeniku. Duša vsega je mladi duhovnik don Ante Radić. Organiziral je odsek v omladinskem društvu, dijaški odsek in naraščaj. Tudi v Šibeniku slobodno nosiš znak. Imeli so praske z Orjuno, toda ne tako hudih kot v Sinju. In prav ti napadi od nasprotnikov so velika reklama za Orle. Ves Dubrovnik je poln napisov „Doli Orli“ i. t. d. Imajo slabe društvene prostore, toliko, da so pod streho. Bili so tudi na katoliškem shodu v Ljubljani.

Vseh odsekov nisem mogel obiskati, ker so prevelike razdalje med posameznimi odseki in to je tudi velika ovira za razvoj. Od odseka do odseka se pride največkrat po morju. Morska vožnja je pa mnogo dražja kot železnica. Močan orlovski odsek je Imotskem, prav tako v Senju. Mnogo omladinskih društev še nima orlovskega odseka.

Razvoj orlovstva v Dalmaciji prav lepo napreduje. Bratska dolžnost slovenskih Orlov je, da pomagajo dalmatinskim bratom v začetniških težavah. Orlovstvo se ne sme gibati samo v slovenskih mejah, ampak mora postati organizacija vsaj vse jugoslovanske katol. mladine.

○○○○○○○○

Pismo vojakov-Orlov iz Dalmacije.

Zelenika 10. maja l. 1923.

Iz lepega obmorskega kraja sredi krasnih južnih gajev in vrtov pošiljamo mi zvesti sinovi majke Slovenije, Orli-vojaki nebroj najprisrčnejših pozdravov: vsem bratom Orlom in sestrām Orlicam, želeč jim vse najboljše, kakor tudi vsem katoliškim organizacijam, želeč vsem procvit, srečo in božji blagoslov.

Med slovenskimi fanti, ki služujemo kot vojaki v Zeleniki v Dalmaciji nas je mnogo, ki smo bili člani orlovske organizacije ter smo se navduševali za orlovske vzore in to navdušenje smo nesli tudi s seboj v vojaško službo. Različno od veselo-prijetnega društvenega sodelovanja in od radostnega življenja v krogu dragih domačih je življenje v vojaškem stanu. Tu doživlja katoliško misleči mladenič od strani brezverskih in moralno propalih tovarišev, s kojimi mu je skupaj živeti, veliko zasramovanja, njegova načela pa trdo preizkušnjo in le odločen katoliški značaj, nele izkušnjo dobro prestopi, ampak se celo zmagoslavja

svojega prepričanja lahko veseli. Odločne pristase katoliškega prepričanja so brezverni in moralno propali tovariši v začetku našega bivanja v vojaški službi zasramovali in prezirali, a danes slavimo zmago, da smo izmed somišljenikov mnogo nepokvarjenih fantov za našo vrlo katoliško, mladinsko-vzgojno in versko-obrambno orlovsko organizacijo pridobili; a nasprotniki nas več ne prezirajo, videč, da se v naših načelih ne uklonemo ter lahko skupaj živimo, kakor da bi bili skupnega naziranja, dasi tistih, ki so vero in poštenje zapravili z razuzdanim življenjem, ne bomo nikdar pridobili in v našo organizacijo tudi nikdar vabili ne.

Kakšno je življenje sploh v vojaški službi, to je mnogim članom že itak znano ter velja pisati le o tem, kar more mlajšim bratom Orlom koristiti.

Vežbamo in delamo dan za dnevom, če ne dosti pa vsaj po malem, tako da težko kdaj dobimo priliko, da pišemo društvom, domačim, prijateljem in znancem, ker nas

disciplina stalno vprega. V največje vzradoščenje pa nam je, kadar od naših društev in članstva mnogo dopisov dobimo in da bi isti to vedeli, gotovo bi nam marljiveje dopisovali.

O strogosti discipline pa se ne moremo posebno pritoževati, ker v marsičem je disciplina za mladega fanta naravnost potrebna.

Vežbe niso prehude za fante, ki imajo s telovadbo utrjene mišice, ter se jih telovadci tudi z lahkoto uče, dočim so za mnoge netelovadce neznosna muka. — Kadar smo na marševanju, se veliko prepeva, zlasti ob prehodu skozi sela in takrat se občuti pomanjkanje dosti izvežbanih pevcev. Žalostno je tudi od večine fantov, da najrajši prepevajo proslavo alkoholu ter zabavljajo čez vodopivce, tako da postane pesem nazadnje že vsem smešna.

Včasih gremo v mesto Hercegnovi, kjer nas vodi pot mimo najlepših južnih gajev in vrtov, se divimo prijetnemu vonju najbujnejših cvetlic ter uživamo krasen razgled na Jadransko morje (dasi le na zaliv Boke Kotorske), ki je s suhe zemlje lepo videti, bodisi da je mirno ali pa viharo.

Naše versko življenje je pa takšno, kot pri vojaki sploh biti more. Na verskem stališču se držimo, ker smo tega duha izšli izpod domačega krova in iz kroga naših društev. Moliti moremo žal le malo, sv. zakramente prejemati ni prilike in v cerkvi smo bili samo ob Veliki noči v Hercegnovi.

Nekaj potez iz našega življenja je navedenih, preostaja pa še navesti nekaj nasvetov bratom Orlom, ki bodo letos šli k vojakom, in njih odsekom in ti so:

1. Vadijo naj se marljivo v telovadbi in kolikor mogoče naj se vežbajo tudi v vojaških vajah, ker čimveč se bodo priučili, tem lažje jim bo vojaški stan. Ko bi fantje slutili, kako težko se je netelovadcu izvežbati v vojaških vajah, bi bili vsi marljivo delavni člani orlovske organizacije, ker s tem bi si veliko naporov vojaškega stanu odstranili in vojaški stan si znatno olajšali.

2. Učijo naj se čitanja in pisanja cirilice, uče naj se po možnosti hrvaščine ali srbsčine in proučavajo naj knjigo majorja Kostića: „Šta treba kao vojnik da znam?“ koju je založila knjigarna Goričar & Leskovšek v Celju.

3. Uče naj se prepevati lepe narodne in orlovske pesmi ter proučavajo naj domoznanstvo in zgodovino.

4. Razširjajo naj svoje duševno obzorje v jasnosti verskih načel, nauče naj se odločnosti za katoliško versko prepričanje, odločnosti v nazornem boju zoper nevero, nemoralo in preklinjevanje. Preklinjevanje je pravtako neumno, kakor pregrešno ter dokaz surovosti in propalega srca, a nikjer se menda več ne preklinja, kot pri vojaki. Preklinjevanja se tu le tisti ne oprime, ki ima že prej stud pred njim.

5. Varujejo naj se pijančevanja in če je kateri navdušen za alkohol, naj se tega odvadi ter v lastno in bližnjega korist se zmernosti navadi. Uprav pijančevanje je kakor vedno in povsod tako tudi ob prihodu v vojaško službo povod največjim neredom in sramotilno ne samo za dotične pijance, ampak tudi za njih domače, za društva, kojim pripadajo in za ves narod.

6. Vsak Orel, ki pojde k vojakom, naj upošteva še to:

Ne oznanjaj povsod: kdo si, kako mišliš in kakšni so tvoji nazori! To velja posebno ob prihodu v vojaško službo. Tu si bo diplomatsko molčeč pošten fant najlažje poštenje ohranil, napadov brezvercev in propalic se obranil ter sebi sčasom najboljših prijateljev našel. Ako pa se tu zlasti v začetku vojaške službe preveč izpostavlja, doživlja mnogo preziranj in zasramovanja, na koja mu je vsak zagovor brezuspešen.

Priporočamo bratom Orlom, ki bodo šli v doglednem času v vojaško službo, da upoštevajo te nasvete in njih odsekom, da jih v to navajajo. Ne bo jim pozneje žal za to.

Bratje Orli! Zavedajmo se velike važnosti naše organizacije, zavedajmo se, kaj je njen cilj, namen in program. Da bo mladinsko-vzgojna in versko-obrambna organizacija, to je njen namen in če mi hočemo srečo in slavo našemu narodu in domovini, moramo vsi z združenimi močmi na tem polju tudi sodelovati. Mir, ljubezen in bratstvo naj širi naša organizacija. V delu za za katoliška načela, za obči blagor ljudstva nam je gotova pomoč in varstvo Jezusa in Marije, ter nam vzklije zarja sreče — časne in večne.

Vsem, ki bodo v lastno in društva korist upoštevali naše nasvete, kakor tudi tistim, ki nam bodo marljivo dopisovali, kličemo iskreno prisrčen, bratski:

„Bog živi!“

Etna.

Verno ljudstvo se zateka v nesreči k svetnikom in jih prosi pomoči. Letos smo brali, da so nesli nasproti prodirajoči lavi palico sv. Egidija — in tok se je ustavil. Naravnost čudovite reči pa pripovedujejo o pajčolanu svete Agate, shranjenem v glavni cerkvi v Catanii. Ko se je ob silovitem izbruhu leta 1669 valila lava naravnost proti Catanii, so ji nesli nasproti ta pajčolan, tok se je obrnil in večji del mesta je bil rešen. Ko se je 19. maja 1886 odprlo novo žrelo Monte Gemellaro in so plule mase lave proti Nicolosi, so šli prebivalci vsi zbegani v procesiji do nekega griča pred Nicolosi; 24. maja je razvil catanski škof tam pajčolan sv. Agate, v noči 3.-4. junija se je ostrdil tok 330 metrov pred prvimi nicolosijskimi hišami.

Etno so poznali že v starem veku kot ogenj bljuvajočo goro, bog Vulkan je imel pod njo svojo kovačnico; pesnik Pindar opisuje izbruh leta 476 pred Kristovim rojstvom. Štejejo kakih 80 zgodovinsko overovljenih izbruhov; najmočnejši so bili trije pred Kristovim rojstvom in štirje po Kristovem rojstvu, in med temi zopet najstrašnejši oni iz leta 1669, ki smo ga že parkrat omenili in ki ga je popisal fizik Boreli. 27.000 ljudi je izgubilo tedaj svoj dom in mnogo jih je pokopala lava. Znan je izbruh leta 1693, ki je v zvezi s potresom razdejal bolj ali manj 40 mest in je zasul 60.000 do 100.000 ljudi. V preteklem stoletju je bilo 19 izbruhov, torej približno vsakih pet let eden. V zadnjih 50-ih letih je bruhalo leta 1868, 1869, 1874, 1879, 1883, 1886, 1891, 1892, 1899, 1908, 1910, 1911, 1913, 1923. Leta 1913 je bruhal ognjenik iz glavnega žrela mesec dni potem, ko smo bili mi gori. Letošnji izbruh ni napravil take škode, kakor so v začetku pisali; razdejal je pa dosti gozda, in to je spričo pomanjkanja lesa tam doli zelo občutno.

Po rastlinstvu, ki Etno oklepa, delijo vso pokrajino na tri oddelke: regione piemontesa ali coltivata, regione boscosa ali nemorosa in regione deserta: podgorski ali obdelani pas, gozdnati pas in pusti pas. V prvem oddelku, ki sega nekaj nad Nicolosi, vidimo vedno zelene kulturne rastline, posebno oranže in citrone in oljko, višje gori poletizelene kulturne rastline, tako mandlje, lešnike in zlasti vinsko trto, ki gre na nekaterih točkah do 1200 metrov visoko. Seveda velja vse to le za kraje, kjer ni sveže lave ali pepela. Drugi oddelek se dvigne do

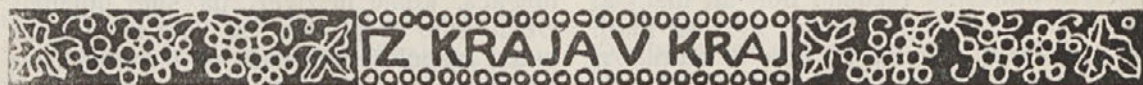
2100 metrov, vednozeleni bori rastejo tam in poletizelene breze, tudi kostanj se v nižjih legah še drži. V tretjem pasu je le malo rastlinskega in drugega življenja; ker ni vode in se zemlja zmeraj spreminja, ni tu gori alpske flore, pač pa tu in tam nekaj grmičja in steblik. Neke vrste bodičasta trava raste v napolokroglih rušah, ki imajo nad en meter premera. Živalskega življenja ni tukaj skoraj nič. Vse samo črna in na solncu kot žamet se bleščeča puščava. Sneg poleti izgine tudi z najvišjih delov, le v jamah ga hranijo in pokrijejo s pepelom ter ga spravljajo poleti v Catanio za sladoled in hladilne pijače. Krasen je bil nekdanj pas gozda okoli Etna; sedaj ga je le malo še, največ na severni strani, tam, kjer je bil letos izbruh. Še v začetku 18. stoletja je bila na vzhodni strani najmanj tretjina pokrita z gozdom. Ker lava in pepelna plast zelo hitro preperita in je podnebje vlažnotoplo, je spodnji pas Etna izredno rodovit, v kolikor prihaja v poštev za poljedelstvo, in zato ena najbolj obljudenih pokrajin sveta; do 400 ljudi pride na kvadratni kilometer, v trikotniku Catania — Nicolosi — Acireale pa celo 1200. Jugoslavija jih ima na 1 km² 48, Slovenija pa 65.

V Nicolosi smo se preskrbeli z vsem potrebnim, naročili smo si vodnika in pomagaja, konje in živež, pa smo odjahali. Odšli smo popoldne ob dveh; vročina huda, razpoloženost naša pa izvrstna. Lava na desno, lava na levo, lava spredaj in lava zadaj, komaj je viden sled pota. Pozneje pa pepel in pepel, globoko se vdira noga človekova, zapraši se ob vsakem koraku konja. Vročina te prevzame in sanjati začneš, zibajoč se na hrbtu potrpežljive živali in odmikajoč se čimdalje bolj svetu spodaj pod teboj. 1000 metrov, 2000, 2500! Zmeraj višje. Žejni smo, otroci blizu neke zapuščene hiše nam ponudijo malin, pri Caci Cantonieri se pa po štiriurni poti napijemo dobre vode. Solnce začenja padati na zapadu vedno bolj, nič več ni vroče, le prijetno toplo. Moj konj je bil malo bolj počasen, ostala sva zadaj za karavano. Ne vem, kako in zakaj, nehoté sem se spomnil na domače kraje in svoje ljudi in srčno sem si želel, da bi bili z menoj tam gori in bi z menoj vred gledali ta velikanska čuda lepe narave. Popisati se vse to seveda ne dá. Zavedaš se le, da je vse lepo in ustvarjeno v povelicevanje Najvišjega. Kako majhen je človek sredi božjega carstva, kako zelo majhen!

Bližali smo se **observatoriju**, veliki vremenski opazovalnici, 2942 metrov, torej višji kot naš Triglav. Od tam do vrha je še eno uro. Predno prideš do observatorija, lahko napraviš mal ovinek in vidiš razvaline neke hiše, v kateri je baje stari filozof Empedokles opazoval delovanje Etne; menda je tudi umrl na gori, padel je v žrelo. V observatoriju smo prenočili. Zelo nam je bilo mraz. V knjigah smo brali, da moramo biti dobro napravljeni; pa kdo bo verjel, da je avgusta meseca na Siciliji mraz! Pa je bilo le. Zjutraj navsezgodaj pa na vrh! To pot moraš napraviti peš. Dobro se še spominjam, kako smo v polumraku korakali molče drug za drugim, vsi nekako prevzeti grozote in lepote obdajajočega nas sveta. Okoli in okoli so ležale večje in manjše skale. Na vprašanje, če se lahko v slučaju padanja ubranimo, je rekel vodnik: „Ne. Strese se in naenkrat pada“. Hvala Bogu, da se takrat ni streslo in ni padalo. Slišali smo pa nekako votlo bobnenje. Na vrhu smo! Solnce še ni izšlo in čakamo. Vrh oziroma rob žrela je nekako 3300 metrov visok, včasih višji, včasih nižji, obseg se menja med tremi in petimi kilometri. Dno žrela je bilo l. 1900 252 metrov pod robom. Dimnik gre sicer še naprej dol, pa je zamašen z lavo, ki se je dvigala in se med potjo strdila; pač pa so v zamašku manjše odprtine, iz katerih se kadi in pihajo plini. Kadilo se je

pa takrat vse žrelo, v vsej svoji razširjenosti, dim se je nalahno valil na eno stran in nam je tako omogočil bivanje na najvišjem robu.

In prišel je oni že tolikokrat opisani in neštetokrat opevani trenutek solnčnega vzhoda, trenutek, ki ga imajo za najveličastnejši pojav narave. Vrh je že svetel, globoko doli pod teboj pa sama tema. Kakor stena oblakov se ti vidi morje, veliko višje, kakor pričakuješ. Škrlataste oblačne plasti ti naznanjajo prihod solнца; svetlobni žarek šine po nebeški planjavi, spremeni se v ognjen pramen, v lečo, koje spodnji rob plava v najgloblji rdeči modrini. In tedaj se začne počasi dvigati zlata obla, luč se razprostira zmeraj bolj in ostrejši postajajo obrisi senčne piramide, ki jo napravi Etna po vsej Siciliji. Dobro vidimo stranice in vrh ogromnega enakokrakega trikotnika. Nepopisno je to. Čez četrte ure je podoba izginila, luč je premagala temo. Potem pa gledaš in gledaš, 220 kilometrov na vse strani okoli. Vso Sicilijo vidiš in morje okoli nje, Liparske otoke, Kalabrijske gore. Eno uro smo ostali gori in gledali smo in strmeli in si skušali ohraniti vso to divoto v spominu. Odšli smo v zavesti, da smo uživali nekaj nenavadnega, nepričakovanega. Nikdar ne bom pozabil onega jutra; tisti trenutki mislim, da so med najlepšimi mojega življenja.

Ježica pri Ljubljani. (Poročilo za posl. leto 1922/23). Z obč. zborom dne 29. IX. 1923. je zaključil naš odsek svoje 14. poslovno leto. Pod predsedstvom br. Ahlin J. je imel odbor 28. sej (v prejšnjem posl. letu 24.). V smislu poslovnikovih določil so se vršili 3 četrtletni obč. zbori, ki so veliko pripomogli, da društveno življenje ni preveč kolebalo. Od lanskega posl. leta se je število članov povečalo za 27%; podpornih članov šteje odsek 44. Vložni zapisnik izkazuje 174 števil in sicer 94 prejetih in 80 odposlanih. Stik s srenjo kakor tudi z OP je bil jako živahen in prisrčen. Mnogo pobud za intenzivnejše delo je prejel odsek od srenj. odbora. V nepretrganem stiku so stali bratje z brati pri vojaki; razen trem, katerim je čitanje „Mladosti“ prepovedano, se je vsem pošiljala tudi „Mladost“. Fantovskih sestankov je bilo 24; povprečna udeležba 60%. Telovadnih večerov je bilo 76, povprečna udeležba 34% članstva. Denarnega prometa izkazuje odsekovna blagajna 29.653 Din

7 p; 5% prireditvenega davka se je plačalo 262 Din 25 p. Čebelica, ki se je poživela v marcu letošnjega leta, je bila zelo marljiva. Člani in odsek so vložili 4.125 Din, od tega zneska se je vložilo v Centralno čebelico 3.370 Din; člani so dvignili 595 Din; celokupnega denarnega prometa izkazuje Čebelica 8.090 Din. Odsekovni inventar se je znatno pomnožil in se vzdržuje v lepem redu. Izredno lepe uspehe je dosegel odsek s svojo „Orlovsko knjižnico“. Število knjižničnega članstva se je povečalo točno za 100%; knjižnični denarni promet se je povečal za 300%, za prav toliko se je povečal promet knjig. Knjižnica ima zelo stroga pravila, ki se točno izvajajo. Člani knjižnice morejo biti samo Orli in Orlice ter odsekovni podporni člani; vsak pa mora pri vpisu vplačati 10 Din založnine; izposojujejo se samo vezane knjige. Knjižnica šteje 233 vezanih knjig. Največ se je čitala zabavna literatura. — To je kratek iznesek iz poročila, kakor so jih podali odsekovni funkcionarji obč. zboru.

Razglednice katoliškega shoda (Rajalni pohod Orlov in Sv. maša na Kongresnem trgu) prodaja Društvena nabavna zadruga po 75 par. Istotam

se dobijo vložni zapisniki v zvezkih po 4 Din in 6 Din (24 in 48 strani).

Misijski koledar z znanstveno prilogo

katoliški misijoni. Ne bomo ocenjevali te na vsebine izredno bogate in zanimljive knjige, ker jo ima gotovo skoro vsak Orel v rokah. Misijonska misel, ki je pri nas še tako mrtva, nosi v sebi toliko blagoslova za one, ki jo goje in izvršujejo, da tudi Orli ne moremo in ne smemo mimo nje. Zato orlovskim odsekom iskreno priporočamo, naj ta koledar pridno prebirajo — celo fantovske sestanke bi poživeli kratak odstavek.

„Katoliški misijoni“. Občni zbor O. P. je priporočil odsekom in posameznim članom, da si naroče nov list „Katoliški misijon“. Izhaja v začetku vsakega meseca. Stane letno 10 Din. Uprava in uredništvo je v Ljubljani, Tabor 12.

List so najbrže že vsi odseki prejeli. — Novi list je „glasilo vseh misijonov kat. cerkve“. Beseda misijon se razume tu v svojem najožjem pomenu: zunanji misijoni. List bo poročal o razširjanju kat. vere med poganskimi narodi v vseh delih sveta. Opisoval bo zgodovino in sedanost, življenje in navade tujih narodov. Seznanjal nas bo z nepoznanimi, mnogokrat čudovitimi pokrajinami naše zemlje i. t. d. Besedilo bodo pojasnjevale slike (fotografije). Orlom bo list torej jako prav prišel za fantovske sestanke in tudi zasebno zanimljivo in poučno berilo. Uredništvo lista se bo na potrebe pri fantovskih sestankih oziralo in članke skušalo tako pripraviti, da bo lahko sestaviti iz njih predavanja. V vsaki številki bo najnovejši „Pogled po misijonih.“ V prvi številki opozarjamo na zanimljiv dopis salez. misijonarja Keuca „Kitajska“, ki se bo nadaljeval. Sledili mu bodo n. pr. „Suženstvo v Afriki“, „Uganda“ i. t. d.

Erman & Arhar

mizarstvo

Št. Vid nad Ljubljano 4

Priporočava se za vsakovrstna stavbna in pohištvena dela.

Načrti, proračuni brezplačno.

Stalna zaloga pohištva.

Cene nizke.

Postrežba točna.

Naročajte naše časopise:

„Slovenec“ „Domoljub“ „Bogoljub“

najboljši slovenski dnevnik.	najbolj razširjen slovenski	prvi slov. nabožni mesečnik,
Mesečna naročnina Din 12.—	tednik. Polletna naročnina	glasilo Marijinih družb. Pol-
	Din 12.—	letna naročnina Din 7.—

Naslov za naročila:

Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6.

Denar meče proč

vsak član I. delavskega konzumnega društva, ki hodi kupovat potrebno blago za obleko drugam in pozabi, da ima njegova lastna zadruga izbero dobrega in cenega blaga. V lastni zadrugi boš vedno in najceneje postrežen.

Svoji k svojim!

Orli, orlice podučite v tem smislu tudi svoje prijatelje.

Orli!

Zavarujte svoje življenje, poslopa in premičnine le pri

Vzajemni zavarovalnici
v Ljubljani Dunajska c. 17

PODRUŽNICE: Celje, Breg 33;
Zagreb, Pejačevićev trg 15; Sarajevo, Vrbanja ulica 4.

„Mladost“, glasilo Orlovske Podzveze v Ljubljani, izhaja 1. v mesecu. — List izdaja konzorcij „Mladosti“ v Ljubljani. — Upravništvo je v Ljubljani, Ljudski dom (pisarna O. P.) — Tiska tiskarna „Tiskovnega društva v Kranju“. — Uredništvo: Ljubljana, Ljudski dom, Orlovska podveza. — Odgovorni urednik: Jožko Lindič.

Naroča se pri upravništvu „Mladosti“ (Ljubljana, Ljudski dom). Stane: za člane (skupaj s članarino Podzveze) **mesечно 2·50 Din** (pri skupni pošiljki na odseke), za vse naročnike, ki jo dobijo na svoj naslov: **letno 30·— Din**. Posamezna številka stane **2·50 Din**. Za naročnike izven Jugoslavije po dogovoru.

Dopise je treba pošiljati na urednika, ne na upravništvo. Dopisi, ki pridejo uredniku v roke po 10. v mesecu, se odlože za prihodnjo številko.

Inserate sprejema upravništvo.

„INDUS“ D. D. PREJE CARL POLLAK

Tovarna za usnje, vseh vrst čevljev (posebej za telovadne čevlje) in gamaš v LJUBLJANI.

Društvena nabavna zadruga v Ljubljani (Ljudski dom)

Priporočila:

Sukno m po	Din 222·50
Garniture za surke po	50 —
Klot za podlogo m po	60 —
Trdo platno za podlogo m po	20 —
Ruš za srajce m po	19·50
Ruš za srajce m po	26 —
Rdeče volнено blago za srajce m po	115 —
Rdeče volнено blago za srajce zelo fino m po	123 —
Čepice, volnene po	35 —
Čepice, volnene finejše po	50 —
Usnjati pasovi po	32·50
Rdeči gumbi za ovratnike	3 —
Kokarde za čepice po	1·50

Peresa za čepice po	2 —
Šopki za naraščajške čepice po	1·50
Telovadne hlače po	125 —
pri naročilu najmanj 10 kosov po	120 —
Telovadne hlače, srednje kakovosti po	85 —
pri naročilu najmanj 10 kosov po	80 —
Telovadne majice št. 2 po	32 —
„ „ „ 3 „ „	36 —
„ „ „ 4 „ „	40 —
Telovadni čevlji po	80 —
Pasovi k telovadnim hlačam po	13 —
Pasovi za naraščaj po	12 —
Valaške po	20 —

Knjige in tiskovine: Zlata knjiga (Din 10·—), Poslovnik (Din 8·—), Mladinske in telovadne igre I. in II. del (po Din 5·—), Spomini orlovske mladosti (Din 3·—), Blagajniški dnevnik za odseke (Din 6·—), Zapisnik sej (Din 25·—), Blok za podporno članarino (Din 3·—), Poslovne pole za članarino, Vložni zapisnik, Staležna knjiga za redne člane, Staležna knjiga za podporne člane, Statistika za telovadbo (po Din 0·50).

Tiskovine za Čebelico: Kako se vodi Čebelica (Din 2·50), Blok za vloge (Din 7·—), Blok za dvige (Din 7·—), Blagajniški dnevnik za Čebelico (Din 6·50), Knjiga vlagateljev (Din 6·50).

Vse proti takojšnjemu ozir. predhodnemu plačilu!

Cene neobvezne!

Cene neobvezne!